

Gelezen op de posters

- Een denkdag als resultaat van een lang proces, als start van nieuwe processen.
- Mensen helpen thuiskomen in de kerk: mystagogische catechese.
- Een vrijplaats voor liturgie biedt ruimte en klankbord voor wie zoekt naar de kern van de dingen.
- Verbonden met de buurt, met zusterkerken, met mensen dichtbij en veraf.
- De deugddoende ervaring van authentieke ontmoetingen.
- Samenhuizen met geloofsgenoten en gastvriendschap.
- De leden van de fraterniteit zijn één in gebed, in vriendschap en beleving van de spiritualiteit.
- Een bovenzaal met wijd openstaande deuren waar God en de mensen ons mogen vinden.
- Pastorale begeleiding van hart tot hart.
- Handen en voeten geven aan christelijke solidariteit.
- Jonge mensen de kans bieden om even stil te staan bij het feit dat het dagelijkse leven meer is dan alleen eten, slapen, naar school gaan en werken.
- Vitaal voor wie werkt aan een open en warme samenleving.
- Jonge vrijwilligers krijgen een stek om de bewustmaking voor eerlijke handel op gang te brengen en te onderhouden.

- Maandelijks vieringen rond thema's vanuit het leven of rond inspirerende figuren.
- Op kamp in een zorgvoorziening.
- Pelgrimstochten: een kans tot geloofsbeleving en verkondiging.
- Tweemaal per jaar gaan we naar de forensisch psychiatrische patiënten om hen met een feestmaal te verwennen.
- Onze eigen Schrift schrijven, leven en Bijbel verbinden.
- Geloofsinitiatie voor jong en oud.
- Ontdek wat werkte voor anderen.
- Jongeren laten delen in de binnenkant van ons leven: open huis zijn.

- Roepen en geroepen worden.
- Het goede in mij groet het goede in jou.
- We komen samen om elkaar te bevestigen en te bemoedigen, om ons geloof te verdiepen en om met elkaar te delen, om te getuigen van de vreugde van het geloof.

- Door zich toe te leggen op haar 4 kerntaken wordt elke kerkgemeenschap uitgenodigd om zich open en solidair op te stellen.
- Wat doen wij met ons geld als christelijke gemeenschap, organisatie?
- Kiezen voor wie aan de kant staan en bereid zijn om desnoods zelf aan de kant gezet te worden.
- Gods barmhartigheid breekt door dankzij jou en mij.
- Heersende waarden omkeren, ethiek van het genoeg, ethiek van verbondenheid.

- Kerk die haar identiteit enkel vindt door zichzelf te overschrijden naar de toekomst toe maar ze moet ter plaatse zich ook oriënteren aan de traditie en voor iets staan.
- Empirisch en beleidsgericht wetenschappelijk onderzoek vanuit het lezen van de tekenen van de tijd.
- Een gemeenschap van priesters en leken, mannen en vrouwen, die door hun evangelisch leven in woord en daad, Christus' blijde boodschap in de maatschappij verkondigen.
- De werkgroep wil handen en voeten geven aan wat mensen boven zichzelf uittilt in kerk en samenleving.
- Durf afstand doen van wat indruist tegen het evangelie, ook al doet het pijn. Ga echt nieuwe wegen.

Samen Kerk vormen

Peter Annegarn is vorige maand herkozen als voorzitter van de Conseil Interdiocésain des Laïcs, kortweg de CIL. Dat is de Franstalige tegenhanger van het IPB in ons land. Sinds begin deze maand is hij ook voorzitter van Caritas van Frans- en Duitstalig België. Op het colloquium 'Kerk in beweging' hoorden we zijn reactie op de presentatie van Liesbeth Pulinx over overleg in de Kerk.

Peter, ik heb de indruk dat de CIL en het IPB erg op elkaar gelijken.

Inderdaad, beide overlegorganen hebben veel gemeenschappelijke kenmerken. Ook wij proberen gelovigen van alle geledingen in de Kerk samen te brengen. Lachend spreek ik wel eens van de officieuze senaat van de Franstalige katholieke Kerk in België. Wij organiseren werkgroepen om na te denken over de actuele uitdagingen voor christenen. We houden overleg met de eigen leden of met een breder publiek. We organiseren studiedagen en publiceren af en toe een brochure of boek.

Er zijn ook verschillen met het IPB. Zo is de CIL een vzw die tot 2003 kon rekenen op subsidies van de Franse gemeenschap. Momenteel hebben we nog erg weinig financiële middelen zodat we geen secretaresse meer kunnen betalen. Alles gebeurt bij ons dus op vrijwillige basis. Dat vraagt een groot engagement van de leden. In tegenstelling tot het IPB, maken de bisschoppen geen deel uit van de CIL. Enkel mgr. Josten, als bisschop referent, is aanwezig op de bijeenkomsten.

Wat zijn de prioriteiten van de CIL vandaag?

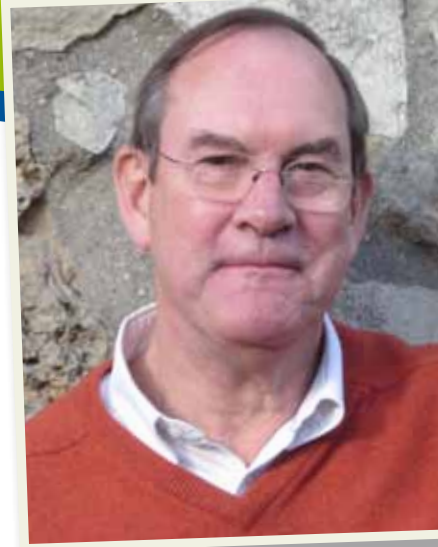
Als leken zijn we samen met de priesters en bisschoppen verantwoordelijk voor de Kerk. De CIL geeft op een gestructureerde manier stem aan de leken gelovigen. We verwachten dat we gehoord worden zowel binnen de Kerk als daarbuiten. Als christenen willen we in de media aanwezig zijn. Niet enkel als er schandalen zijn, niet enkel bij monde van de woordvoerders van de hiërarchie, maar als mondige gelovigen die standpunten innemen. Dat kan gaan over de economische crisis of over ecologie maar ook over rechtvaardigheid of de plaats van de vrouw. Leken en gewijden vormen samen de Kerk. We wensen dus ook met de bisschoppen te overleggen over binnenkerkelijke onderwerpen.

Maar brengen sommige standpunten jullie niet in conflict met de officiële kerkelijke visie?

Soms verschillen we van mening of durven we scherper formuleren wat we zien dan de bisschoppen dat doen. We denken toekomstgericht en willen consequent de kerkvisie van Vaticanum II in praktijk brengen. Dat leidt soms tot conflicten. Maar die zijn niet perse negatief. Wij zijn dikwijls bang voor conflicten. Zeker in de Kerk denken we dat de lieve vrede moet bewaard worden. Een conflict kan echter een prachtige aanleiding zijn om beter naar elkaar te luisteren, elkaar beter te respecteren. Wij moeten onze verschillen kunnen accepteren, als een soort brandstof om de machine verder te laten draaien. Liesbeth Pulinx spreekt daar trouwens ook over in haar brochure over overleg. En in het voorwoord van een boek dat de CIL recent publiceerde, schrijft Olivier Legendre: 'Il nous faut parfois des crises pour retrouver des valeurs oubliées.'

Kan je wat meer vertellen over dat boek?

De volledige titel is 'L'Eglise quand même. A l'écoute du Peuple de Dieu' en het werd uitgegeven bij Fidélité. Het is de neerslag van een reeks ontmoetingen in de voorbije jaren met vele groepen en individuele personen binnen de Kerk over hun *Pratiques d'Eglise*. De resultaten van de uitwisselingen werden gestructureerd in de vorm van tien voorstellen om te hopen en vooruit te gaan als/binnen de Kerk: 'Dix propositions pour espérer et progresser en Eglise'. Daarin wordt o.a. de nadruk gelegd op democratisering binnen de Kerk (wij weten dat de Kerk geen democratie is, maar dat sluit niet uit dat zij demo-

cratisch kan handelen), overleg, dialoog, de plaats van de vrouw, de waarde van kleine gemeenschappen.

Peter, jij bent ook voorzitter van het Europees Lekenforum. Waar zijn jullie op dat niveau mee bezig?

Het ELF brengt de verantwoordelijken van de verschillende nationale lekenfora samen. Om de twee jaar is er een driedaagse waarop een bepaald thema wordt behandeld. De volgende samenkomst vindt plaats einde juni in Wenen. Naar aanleiding van de 50e verjaardag van Vaticanum II zullen we er reflecteren over de betekenis van dit concilie in de Kerk van vandaag. Door de ervaringen uit verschillende landen samen te brengen, zie je soms beter de grote lijnen die zich aftekenen. Lekengelovigen herkennen eenzelfde zorg om mee Kerk te vormen en actief te participeren aan de toekomst. Ze ondervinden ook vaak dezelfde hindernissen en beperkingen. Maar dat belet hen niet om hun verantwoordelijkheid op te nemen en zich te engageren.

Overleg in de kerk vandaag en morgen

Liesbeth Pulinx
A5-formaat, 31 blz,
€ 5,00 excl. verzendkosten
Bestellen via ipb@interdio.be
of via www.ipbsite.be

Vele gelovigen vragen al lang meer overleg en participatie. Voor hen kan deze brochure een aanmoediging zijn om hiertoe wegen te blijven zoeken. Anderen zullen via de uitgewerkte modellen kunnen reflecteren over het overleg waarbij ze betrokken zijn en zo de kwaliteit ervan verbeteren.

transparant

Kerk in beweging!

Er zijn vele tekenen van een Kerk in beweging: talloze opiniestukken over aspecten van kerk-zijn, discussies over de K van de Leuvense universiteit en over de invulling van de godsdienstlessen in het vrij secundair onderwijs, studiedagen, colloquia, petitjes of manifesten waarin duizenden mensen hun bezorgdheid en betrokkenheid uitdrukken, ... Maar vooral de vele vormen van levende geloofsgemeenschappen zijn een uiting van Kerk in beweging. Tijdens het colloquium van het IPB op 10 december in Leuven stelden meer dan vijftig gemeenschappen zich tijdens een posteressie voor aan de deelnemers. Het waren diverse, boeiende en inspirerende getuigenissen van waar en hoe christenen hun gelovig zijn proberen vorm te geven en te beleven.

Kerk in beweging, maar welke wegen zal die Kerk verder uitgaan? Durven we de weg inslaan van een innovatieve Kerk, die zelfbewust in de traditie staat, maar deze ook durft te bevragen vanuit de hedendaagse cultuur? In welke mate speelt de dictatuur van wetten en regels? Staan structuren nog ten dienste van het visioen, of is het systeem uitgehouden en blijven alleen de regels over? Gaat het fundamenteel nog om de dagelijkse geloofsbeleving vanuit JC, in al zijn diversiteit?

Volgens filosoof André Cloots is het christendom een godsdienst van de interpretatie. Volgens hem staan 'fundamentele moderne inzichten, maar ook iets wezenlijks in de structuur van het christendom op het spel. De pluraliteit ligt ingebakken in de moderniteit net als in de incarnatie-idee. Een Kerk die teveel nadruk legt op de uniformiteit doet de particuliere lokale gemeenschap onrecht aan. Nochtans heeft de incarnatie duidelijk gemaakt dat particulariteit wel degelijk belangrijk is.'

De uitdaging bestaat erin de ontwikkeling van de lokale Kerken ruimte te geven zonder de universaliteit te verliezen. Er is eenheid mogelijk in verscheidenheid, meent theoloog Christophe Brabant.

Moet de Kerk daarin niet duidelijker de weg gaan van dialoog en overleg en christenen oproepen om meer zelf verantwoordelijkheid te nemen in de Kerk en voor de wereld waarin zij leven, in navolging van Christus aan wie zij zich verbonden hebben? Voor Mgr. Rouet luidt de eerste vraag: willen mensen een gemeenschap en willen ze zich vormen? Die beleidslijn van Mgr. Rouet ligt helemaal in de lijn van de visie van Vaticanum II over het Volk van God. Door 'haar' doopsel krijgt de christen de kracht van de Geest mee. Door die gave kan 'zij' christen worden en groeien in liefde voor God en de mensen. Terzelfdertijd wordt 'zij' medeverantwoordelijk voor de opbouw van de gemeenschap. Dat is het gezamenlijk priesterschap van de gelovigen. Het wordt tijd dat een nieuwe generatie christenen opstaat (als ze dat al niet hebben gedaan) die midden in het leven staan en met trots christen zijn. Misschien gaat het ook om de vraag 'wat is de betekenis van christen-zijn?' Zijn we christenen wanneer we elke zondag naar de kerk gaan, af

en toe vasten en gebeden opzeggen? Onderscheiden christenen zich omdat ze elkaar lief-hebben? Of omdat ze zich 'geduldig, liefdevol, zonder eigenbelang, zonder haatgevoelens, zonder rijd en zonder afgunst inzetten voor hun medemens?' Onderscheiden ze zich omdat ze zich in hun doen en laten door Christus laten leiden?

Het is belangrijk om als christenen met elkaar na te denken over wat God van ons vraagt, lang en diepgaand. Om naar de wereld te gaan, er de vreugde en de hoop, het lijden en de angst te delen met de mensen van vandaag en er een boodschap van heil aan te verbinden. Tijdens het colloquium 'Kerk in beweging' van het IPB vroeg minister Jo Vandeurzen naar plekken waar hij met christenen – politici en andere – geloof en leven kon delen. Daarmee raakte hij een van de pijnpunten in onze pastorale. Veel christenen hebben het gevoel niet voldoende sterk te staan in hun geloof. Daarvoor is een minimum aan kennis en inzicht nodig. Vooral ook in verband met de Bijbel en het leven van Jezus. Maar dan in een mix met een doorleefde geloofservaring en een levensechte spiritualiteit. Mensen worden zich vaak maar bewust van hun geloof als ze het onder woorden mogen brengen en delen met elkaar.

Sociaal psycholoog Norbert Vanbeselaere (KU Leuven) onderzocht hoe een 'bedreigde' geloofsgemeenschap zich het best profileert in crisissituaties. Zijn advies komt hierop neer: wees ongecompliceerd jezelf en probeer je overtuiging met de samenleving te communiceren op een wijze dat ze die begrijpt. Voor de geloofsgemeenschap schuilt hierin een dubbele opdracht: werk maken van verdieping en vorming. Christen zal je vandaag alleen worden en blijven als je leeft vanuit een persoonlijke band met Christus. Dat kan weliswaar in vele toonaarden en met uiteenlopende intensiteit, maar het is wezenlijk. Bovendien is 'weten wat je gelooft' al maar meer een must in een samenleving die gelovigen ter verantwoording roept. Dat is wat deze tijd van een christen vraagt: dat 'zij' diepgang kent, weet waarvoor 'zij' staat en van daaruit onbevengd en zonder opringerigheid de ander tegemoet treedt.

In 'Vrouw en geloof' schrijft Zuster Godeliph Deruwe (abdij van Male) in haar geloofsbelijdenis

*Ik geloof in de Enc,
Onnoembare, Onvatbare, en ons Overstijgende – 'God',
...
Ik geloof dat Hij altijd anders is dan hoe wij over Hem denken.
En... almachtig is Hij enkel in de Liefde.
...*

*En ik geloof dat Hij in Jezus ons het dichtst nabij gekomen is,
Omdat Hij in Jezus ons oproept tot de hoogste menselijkheid.*

Of met de woorden van Peter Vande Vyvere: 'Een christelijke gemeenschap die leeft uit haar bronnen en die haar eenheid in verscheidenheid beleeft, is gericht op de wereld: de Kerk is sacrament – teken én bewerker – van heil voor de wereld.'

Kerk in beweging!

Op zaterdag 10 december ging in Leuven het colloquium 'Kerk in beweging' door. Het was een initiatief van het IPB in samenwerking met de faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven. Met meer dan 200 deelnemers uit heel het Vlaamse land werd het een echt kerkgebeuren. Ook de bisschoppen waren aanwezig op die dag. Het rijk gevulde programma had geen interactie met de zaal voorzien maar de deelnemers konden inhoudelijk hun inbreng doen door een poster in te dienen over vitale geloofsgemeenschappen. 52 groepen of individuele personen gingen op deze uitnodiging in. De middag-pauze werd daardoor een groot netwerkgebeuren waarin velen erkenning en bemoediging vonden. Op onze website www.ipbsite.be zijn een aantal integrale teksten van sprekers terug te vinden. Hier volgt een verslag van het geheel met enkele uitspraken die bleven naklinken.

Enquête over katholieke Kerk

De dag begon met de voorstelling van de onderzoeksresultaten van de enquête over de Rooms-Katholieke Kerk in de media door professor Norbert Vanbeselaere. Zijn analyse vertrekt vanuit de sociale psychologie van groepsprocessen. De enquête was immers gericht op de visies van gelovigen en niet-gelovigen op de actuele situatie van de RKK in Vlaanderen. Uit het onderzoek blijkt o.a. dat naarmate gelovigen zich meer met hun groep identificeren, ze veel minder geneigd zijn om de bestaande ongunstige situatie te aanvaarden en sterker bereid zijn om te protesteren tegen de negatieve beeldvorming in verband met de Kerk. Bij de niet-gelovigen gaat een sterkere groepsidentificatie samen met een meer beklemtonen dat de gelovigen de actuele situatie maar moeten aanvaarden zoals ze is en met een afwijzing van de meer assertieve acties die een verandering van de bestaande toestand nastreven. Wanneer de relaties tussen verschillende groepen wat gespannen zijn, dan benaderen en behandelen de leden van die groepen elkaar vaak op een wat achterdochtige manier. Dit verklaart waarom in de media

soms hoog oplopende polemieken ontstaan. Persoonlijke contacten tussen mensen met verschillende visie kunnen deze interactiepatronen ombuigen. Hoe meer positieve contacten, hoe meer kans dat de contactpersoon gezien wordt als deel van de groep en niet als de uitzondering die de negatieve vooringenomenheid bevestigt. Vanbeselaere riep de gelovigen in de zaal daarom op om in hun contacten te laten merken dat ze gelovig zijn. Het aangeven van de eigen gelovige overtuiging moet echter wel op de 'juiste' manier gebeuren. Gelovigen moeten vermijden dat ze gezien zouden worden als mensen die op een overdreven gezagsetrouwe, letterlijk/orthodoxe manier met de gelovige boodschap en met de kerkelijke leer omgaan. Een dergelijke houding stoot niet-gelovigen af en zorgt er voor dat ze minder begrip kunnen opbrengen voor de gevoeligheden en verzuchtingen van gelovigen. Gelovigen moeten aangeven dat ze op een symbolische manier met religie omgaan, dat wil zeggen dat de katholieke boodschap en de bijbel voor hen belangrijke inspiratiebronnen zijn die hen helpen bij hun persoonlijke zoektocht naar zingeving.

Panel over geloven en kerk-zijn

Daarop volgde een boeiend panelgesprek met Mieke Van Hecke, Walter Pauli, Jo Vandeurzen en Piet Vanthemsche. Een samenvatting hiervan is niet mogelijk maar ik geef u enkele gedachten mee. Om onze christelijke inspiratie te verwoorden, hebben we een metataal nodig. Grote woorden en dogmatische uitspraken raken mensen niet. We moeten op zoek naar wat levensnabij is en mensen bemoedigt. Maar de media pikken dit zelden op omdat dit geen nieuwswaarde heeft.

Leven vanuit het evangelie is meer dan een aantal grote humane waarden aanhangen. Gelovigen hebben een gemeenschap nodig, wat iets heel anders is dan een katholieke 'zuil'. Er is nood aan plekken binnen ons concrete werkveld of engagement waar we over ons geloof kunnen spreken. Zo zullen we in staat zijn om persoonlijk de moed op te brengen om bijvoorbeeld deemoedig of mild te zijn tegen hardheid en concurrentiedenken in. Zo kunnen we als christelijke organisatie onze overtuiging ook in standpunten vertalen. Er hangt een sfeer van angst en onzekerheid over 2012. Mensen zoe-

ken naar geborgenheid en vertrouwen. Kunnen we contexten scheppen waar dat voelbaar is?

Als Kerk moeten we uit het defensief geraken en positief naar buiten komen en anderen aanspreken. Daarvoor is communicatie zeer belangrijk. Gelovigen willen als volwassenen behandeld worden en engageren zich maar als ze zich betrokken weten. Daarom verwachten ze van hun leiders de bereidheid open te communiceren en zich te verantwoorden voor hun beslissingen. We moeten streven naar een model van corporate governance waarin de leden hun leiders uitdagen. In een geglobaliseerde wereld gelden ook andere wetmatigheden in de communicatie dan in een lokale gemeenschap.

Als wereldorganisatie kan de Kerk een globale beweging zijn. De vraag is welk soort Kerk de Kerk wil zijn. Waaraan zijn ze herkenbaar? Hoe zijn ze zichtbaar? Voor de ene gaat het om een universele Latijnse mis waardoor je in een vreemd land moeiteloos kan aansluiten. Voor een ander is de christen herkenbaar aan zijn inzet voor en dienst aan de armen. In een wereld waar iedereen voortdurend kritisch reageert, is het niet populair om de zwakten te verdedigen.

In antwoord op de oproep van Vanbeselaere werd gezegd dat we als Kerk meer aanwezig moeten zijn in de nieuwe media. Daar ontstaan nieuwe vormen van gemeenschap. De panelleden waren zich waarschijnlijk onvoldoende bewust van de vele facebookpagina's en andere netwerksites waarop gelovige jongeren contact hebben met elkaar. De afwezigheid van jongere generaties op het colloquium was trouwens een bedenking op de evaluatieformulieren van die dag. Grote evenementen als de Wereldjongerendagen maar ook dramatische gebeurtenissen als Pukkelpop, doen nieuwe netwerken ontstaan.

Vitale geloofsgemeenschappen

Tijdens de middagpauze konden de deelnemers een tentoonstelling van 52 posters bekijken. Organisaties, groepen en individuele

personen stelden er hun invulling van een vitale geloofsgemeenschap voor. De inbreng was zeer divers. Er waren parochies, spiritualiteitsbewegingen en grote middenveldorganisaties die zichzelf voorstelden. Maar er waren ook kleinschalige concrete initiatieven die inspirerend kunnen werken. Er waren groepen met een heel lange geschiedenis en andere die pas nieuw ontstonden. Dit alles leidde tot verrijkende gesprekken en ontmoetingen. Zelf was ik getroffen door de mensen die vol vuur bij hun poster stonden en vertelden over hun groep of project. Deelnemers die zelf actief waren in parochieverband luisterden geboeid naar de creatieve ideeën uit andere parochies. Ze bevroegen elkaar over het 'geheim' van geslaagde activiteiten. Ze wisselden email-adressen uit. Er waren ook heel wat gemeenschappen die aanleunen bij of geïnspireerd zijn door religieuze congregaties en tradities. Ze hebben elk eigen accenten en juist die verscheidenheid maakt het rijk.

Naast mij stond plots een man met een muts op en een plastic zak en een platgedrukt bierblikje in de hand. Hij zei dat hij iets zocht om te drinken. Ik keek hem verwonderd aan en vroeg me af wie hij was en of hij wel thuishoorde op het colloquium. Dat was precies wat de jongerenpastoraal en hun jaarthema rond armoede bedoeld hadden. Ze wilden de deelnemers confronteren met hun vooroordelen en uitsluitingsmechanismen zichtbaar maken. De jongeman met de muts was een figuur. Maar hij bezorgde me wel een onvergetelijke confrontatie met mezelf.

Kwaliteitsvol overleg

De namiddagssessie begon met een uiteenzetting van Liesbeth Pulinx over hoe we overleggen in onze kerkgemeenschap in Vlaanderen. In opdracht van het IPB en onder begeleiding van de faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven, maakte ze een studie over het overleg in de Kerk. Ze ging op zoek in kerkelijke documenten en theologische concepten om het

belang van dialoog en overleg op het spoor te komen. Als we aannemen dat God zich in de geschiedenis blijft openbaren, houdt dat in dat communicatie tussen God en mens en tussen mensen onderling vindplaats van God is. Daarnaast analyseerde ze in haar rapport de voorwaarden voor kwaliteitsvol overleg en stelde vier modellen voor die kunnen gebruikt worden bij de beoordeling van de eigen overlegorganen: het autoritaire, democratische, ontmoetings- en belangbehartigingsmodel. Ze gaf ook heel concrete tips om te werken aan de kwaliteit van elk overlegmoment, of het nu een parochieraad is of een diocesane pastorale raad of een lokale werkgroep liturgie. Het geheel werd gebundeld in een handige brochure met de titel 'Overleg in de kerk vandaag en morgen', te bestellen op het IPB.

Dan volgden drie (eigen)zinnige reacties op dit thema. Eerst was Peter Annegarn aan de beurt. Hij is voorzitter van de Franstalige zusterorganisatie van het IPB, de Conseil Interdiocésain des Laïcs (CIL). Hij pikte in op wat Liesbeth gezegd had over dialoog en overleg als voortschrijdende opening. Overleg is een gestructureerde vorm van dialoog waardoor samengedragen verantwoordelijkheid in de Kerk mogelijk wordt. De CIL heeft een dergelijk overleg met de Franstalige bisschoppen van België. Verder vertelde hij over een bevraging van priesters en leken, mensen uit middenveldorganisaties en theologen in verband met kerk-zijn, die in de voorbije jaren werd gehouden door een werkgroep van de CIL.

Lieven Boeve, decaan van de faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven, vertrok vanuit het gedachtegoed van Vaticanum II. Gaudium et Spes hield een pleidooi voor een dialoog van de Kerk met de moderne wereld. Vijftig jaar later zien we hoe het Concilie de wereld zeer optimistisch inschatte en hoe de relatiebekwaamheid van de Kerk werd overschat. Uit vrees dat dialoog tot aanpassing aan de wereld zou leiden en tot relativisme, werd voor de confrontatie gekozen want de christelijke identiteit moest verdedigd worden. In deze strategie is het belangrijk om met één stem te spreken. Nochtans is het juist de dialoog met de wereld die de christenen leert dat ze een eigen particuliere identiteit hebben. In een zich seculariserend Vlaanderen hebben christenen jaren geleerd te zwijgen uit respect voor de ander. Vandaag zijn ze geroepen te leren spreken over wat hen beweegt vanuit datzelfde respect voor de ander, en hiertoe/hierin opnieuw te leren wie ze zijn. In de dialoog gaat het echter niet enkel over spreken maar ook over luisteren. Daardoor wordt de eigen identiteit op de proef gesteld en opengebroken om te groeien. Het is in onze concrete geschiedenis dat God met de mens in dialoog treedt. In deze zin kunnen we het dubbelgebed van de liefde – de fundamentele eenheid van de Gods- en naastenliefde – ook vertalen in het dubbelgebed van de dialoog: de dialoog van God met mens en van de mens met God voert de mens onmiddellijk naar de dialoog met de naaste, want het is precies in deze dialoog met de naaste dat God zich mischieen aan ons openbaart. We zijn dus geroepen tot een dialogale Kerk. Als concreterising haalde Lieven Boeve het manifest 'Gelovigen nemen het woord' aan en noemde het een hartenkreet van de

ondertekenaars. Het trias gemeenschap-eucharistie-ambt staat immers op het spel. In dit aspect zit een kans om met alle betrokken partijen in dialoog te gaan over de toekomst van de Kerk.

Bisschop Bonny verlegde de Kerk met een familie waar ook verschillende vormen van verwantschap of toebehoren zijn. Dat je familie van elkaar bent, kies je zelf niet maar is een gegeven. Om een familie samen te houden is gesprek belangrijk. Dat kan gaan over essentiële dingen maar ook over dagelijkse kleine zaken. Elke familie heeft zijn rare tantes of nonkels die erbij genomen worden omdat ze van de familie zijn. We kunnen ons de vraag stellen hoe we voor elkaar een meerwaarde kunnen betekenen. Als bisschop ziet hij zichzelf als een huisvader of -moeder die aandacht heeft voor het geheel en zorgt dat iedereen aan het woord kan komen. Hij zorgt voor het beleid en voor de tafelgemeenschap. Hij beschouwt het als zijn verantwoordelijkheid om de band met de bron, het evangelie en Christus, te verzekeren, om gesprekken te organiseren tot opbouw van het grotere geheel van een bisdom en om in te staan voor de band met de wereldkerk. En natuurlijk neemt hij zelf actief deel aan de Kerk in zijn bisdom.

Ruimte voor diversiteit

Aan het einde van deze rijk gevulde dag, gaven Josian Caproens en Rik Torfs aan wat hen getroffen heeft in het hele gebeuren. Beiden vermeldden het belang van de diversiteit onder gelovigen. Ze beklemtoonden de rol van goede communicatie zowel intern als naar buiten. Dit veronderstelt authenticiteit, gebreken inbegrepen. We kunnen onze bekwaamheid tot dialoog wel proberen te vergroten en professioneler met de media omgaan. Binnen elk overleg moet ruimte zijn voor transparantie en een volwassene omgang met elkaar. Wat durven we zeggen? Wat durven we elkaar niet zeggen? Een andere vraag gaat meer naar de inhoud van ons geloof. Weten we wel wat we geloven? Daarbij kijken we soms met nostalgie naar het verleden. Maar we vinden moeilijk woorden om vandaag te zeggen wie we als christenen zijn. Laten we niet terugplooiën op onszelf. In deze snel veranderende wereld en Kerk zal wat echt waardevol is, komen bovendrijven, zowel in de theologie als bijvoorbeeld in de liturgie. We mogen de Kerk nu niet in de steek laten, ook al heeft ze haar gebreken.

Monseigneur Luc Van Looy, bisschop referent van het IPB sprak tot slot een woord van dank uit voor allen die dit colloquium mee mogelijk maakten. Het was een dag van ontmoeting en bemoediging voor alle aanwezigen. En ik eindig met de woorden waarmee Josian Caproens 's morgens begon: 'We gaan weer verder, vol van hoop, de ongebaande wegen. Met onze droom op hinderloop, de meeste feiten tegen.'

Carine Devogelaere

